

Július Satinský

Moji milí
Slováci

Moji milí Slováci

Július Satinský

Moji milí Slováci

Listy rodákom
o nebezpečenstvách, ktoré im hrozia

slovar

Text & illustrations © Július Satinský – dedičia 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART,
spol. s r. o., Bratislava 2019

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-4205-5

O CUDNOSTI

Moji milí Slováci,
na svete je veľa čudných národov. Napríklad takí Ongiovia, ktorí žijú na Andamanských ostrovoch pri Afrike, ale patria k Indii. Muži sú tam menší ako ženy, fajčia akúsi trávu, nepoznajú bozky – celí sú akísi čudní.

Vy – moji milí Slováci – máte to šťastie, že nie ste čudní. Vy ste cudní. Vo svete je málo takých vyslovene cudných národov. Ste vzácnosťou. Všade bujnie necudné odhaľovanie sa, zveličovanie, prehnané hýrenie a necudná zvedavosť – ale tu u vás nie. Na Slovensku vládne cudnosť. Je to pre našu domovinu zdanlivo dobrá vlastnosť. Slováci voňajú skromnosťou, pokorou, cudným počínaním. Ale moje príhovory – ako si všímate – sú o nebezpečenstvách, ktoré vám Slovákom doma i v zahraničí hrozia, a vaša neotrasiteľná cudnosť tým nebezpečenstvom je!

Mnohí z vás sa teraz naježili: „Nuž, pravda, sme cudní, ale veď to je cnosť! Cudnosť patrí k slušnosti, k dobrému vychovaniu...“ Súhlasím. Stendhal (vlastným menom Henri Beyle, 1783 – 1842) síce napísal: „Cudnosť je najväčšia lakomosť“, ale on tým myslel cudnosť dievčat ne-

zmyselne naobliekaných do všakovakých spodničiek, šnurovačiek a pančúch. S tým všetkým sa – chvalabohu – už vaše Slovenky vyrovnali. Prestali byť lakomé, ako keby uťal. Ich štedrosť si pochvaľuje nejednen svetoobčan. Ale ja, keď hovorím o národnej cudnosti, mám na mysli niečo celkom iné. Podľa čoho vlastne poznať cudný národ? V čom je tá cudnosť pre národ nebezpečná?

Cudný národ má predovšetkým cudný vzťah k cudzím jazykom. Nemyslím tým jazyky bravčové alebo hovädzie. Tých požete dosť, riadiac sa heslom „Kofko jazykov zješ, toľkokrát si človekom.“ Myslím na cudný vzťah k cudzím rečiam. Všimnite si zblízka Slováka v styku s cudzincom. Zapája sa do debaty? Konverzuje? Väčšinou mlčí ako zarezaný. Cudne klopi zrak, prikyvuje, prípadne sa s nádejou a zúfalou hrdosťou vyzývavo pozrie na tlmočníka, fixuje ho pohľadom, aby len prehovoril, aby zaňho povedal svoje. Slováci cítia cudnú úctu k cudzím jazykom. Nepoviem – pasívne nejaký ten svetový jazyk ovládnu. Ale nahlas nedostanete zo Slováka podobrotky ani slovo. Naveľa-naveľa nejaké to „yes“ alebo „čuf-čuf“, prípadne „igen“ alebo „nein“ začujete, ale to už musí mať Slováka poriadne vypité. V tej cudnosti k cudzím jazykom, k ich aktívnemu používaniu je veľké nebezpečenstvo pre slovenský národ! V komunikácii s človekom, ktorý nehovorí po slovensky, môže totiž prísť k milým

i nemilým nedorozumeniam. Pokiaľ nejde o obchodné jednanie, čert ho vzal! Ale keď začnú lietať vo vzduchu sumičky – s prepáčením – v dolároch, markách alebo indočínskych piastroch, môže cudný slovenský jednatel poriadne národ ožobrať. To sú tie nemilé nedorozumenia, ktoré odčerpávajú z národného bohatstva podstatu. Nuž a jediná záchrana? Naučiť sa cudziu reč tak pasívne, ako aj aktívne. Zbaviť sa cudnosti, prehovoriť, ako vám zobák nenarástol, pretože inak príde národ aj o gate.

Zaujímavé na vašom cudnom národe, milí Slováci, je, že mnohí z vás si ovládanie cudzej reči len navrávate. Sú aj takí, čo si myslia, že majú cudziu reč v malíčku – a keď príde na lámanie chleba... Bol som pri tom, keď jednej slovenskej herečke hostujúci sovietsky režisér vo svojej reči povedal: „Plocha! Plocha!“ („Zle! Zle!“ – pozn. prekl.), a ona sa naňho milo usmiala a myslíac si, že hovorí po rusky, prikývla: „Áno, ja som od prírody taká plochá.“ Iný herec zasa v zápalistej diskusii s Rusom zrazu odbehol k dverám a ospravedlňoval sa pri odchode: „Ja idú tólka čuť-čuť,“ a myslel tým malú potrebu. Sú aj pocitivci, ktorí priznajú kartu. Je načase menovať: režisér Jakubisko cudne klopi zrak, nehovorí žiadnou cudzou rečou, mlčí. Vážim si ho. Pamätám sa na nezabudnuteľné filmovanie s medzinárodným obsadením uprostred Slovenska v Manín-

skej tiesňave, kde stálo okolo neho päť tlmočníkov s megafónmi a kričalo do hôr jeho skromné pokyny v piatich svetových rečiach. Ale takíto skromní a cudní nebývajú len umelci. Aj zo slovenských politikov by som mohol vymenovať zo pár chlapcov, ktorí sa bez tlmočníkov nezaobídu a svojím cudným vzťahom k cudzím jazykom môžu narobiť národu riadnu šarapatu. (Ach, tá moja nešťastná národná cudnosť! Mená politikov zo mňa redakcia nie a nie dostať.)

Cudný národ poznáte aj podľa toho, aký vzťah má k svojim lekárom. Slovák má doktorov od prírody rád, vodí k nim rodákov, deti, rodičov – ale vo svojej veci Slovák za lekárom nejde. Má k nim cudný vzťah. Poznám dokonca slovenských chirurgov, ktorí keď sa majú dať rezať, radšej si dajú kalíštek slivovice, orechy alebo cesnak. Len žiadny tlakomer, röntgen, nedajbože skalpel! Väčšinou strácajú cudnosť, až keď medicína stráca nádej. A pritom po slovenských doktoroch je zhánka po celom svete. Vraj majú smelé maniere. Vyrežú bez milosti z tela každý neduh.

Cudný národ poznáte aj podľa toho, ako sa správa vo svetových obrazových galériách. Dve vzdelané Slovenky stáli v Rembrandtovej galérii v Bruggách pred obrazom. Diskutovali po slovensky o tom, či je to olej na plátne, či olej na dreve. Keďže boli cudné, neopýtali sa nikoho

v cudzej reči, ale poklopali po olejomaľbe, aby vedeli, na čom sú. Budova galérie sa rozhučala, okolo Sloveniek spadli mreže a darmo vysvetľovali cudzím policajtom, že sú príslušníčky cudného národa – boli popoťahované.

A napokon o cudnosti národa svedčia aj tieto moje príhovory Slováka Slovákom. Namiesto toho, aby som vám poriadne vynadal, prípadne poslal vás do horúcich pekiel, vykrivujem si tu pero do ornamentálne cudného štýlu. Nuž čo si počať? Som jeden z vás a mám cudnosť v krvi.

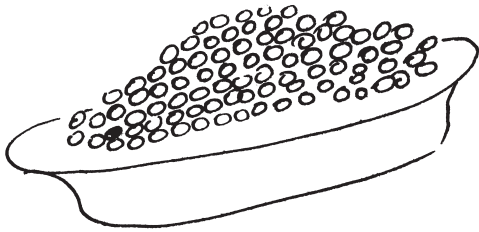
Nikdy nezabudnem, ako sme sa zachovali my – hŕstka slovenských rodofubov, v bájných časoch, keď ešte ROH za odmenu kupovalo rodofubom vstupenky na striptízový program do bratislavskej Perugie na Zelenej ulici. Sedeli sme tam v prítmí s manželkami, a kým slovenské dievčatá – striptérky – s radosťou odvrhnú nemotornú cudnosť odhadzovali odev za odevom až po absolútnu nahotu –, my rodofubi sme nevedeli, čo s očami. Cudne sme sa dívali pri manželkách do kútov, do povaly, ba i do taniarov, skrátka všade inde len nie na krásne slovenské dievčatá, také voňavé a bezbranné vo svojej nahote. Veď sami viete, ako sa to so striptízovými programami na Slovensku skončilo. Museli ich zrušiť. Národ tento druh produkcie neprijal, striptérky sa urazili a striptíz sme kvôli našej nešťastnej cudnosti zrušili.

Moji milí Slováci,
ešte nie je neskoro. Nevyzývam vás na úplnú nehanebnosť či bakchanálie turčianskeho charakteru – ale trochu sa nad svojou cudnosťou zamyslite! Vstúpte do seba! Uberte z nej. Úprimne vám ručím za to, že s cudnosťou vo svete nepre-razíte! Skúste cvičiť denne 10 – 15 minút proti-cudné cviky:

- hovoriť, ako vám zobák nenarástol,
- zavolať kamarátovi do Kišineva,
- povedať manželke pred spaním: „Shut-up!“,
- napísať po nemecky pozdrav z Dudiniec...

Nebojte sa. Nenechám vás v štichu. Pripravujem príručku cvikov proti cudnosti. Zatiaľ však vás vyzývam na veľavravnosť, svetáckosť a dôsledný boj proti zápečníckosti, o ktorej vám úprimne napíšem nabudúce ako o ďalšej národnej hrozbe.

Július Satinský, národovec, čestný člen slovenskej arachnologickej spoločnosti, ako aj ctiteľ slovenského kompozičného šachu

MISA ŠOŠOVICE,
ZA KTORÚ SI MA
KÚPILI MAĎARI

O POMOCNÝCH SLOVESÁCH

Moji milí Slováci,
z čias poroby, keď ste boli zamestnávaní po celom svete ako pomocné sily, zostali vám v reči tzv. pomocné slovesá. Voľakedy mali svoj význam, ale dnes robia len šarapatu. Najmä v opytovacej forme. A tu opäť prichádzam k vám so svojim príhovorom poľudšteným kvalitným humorom, šťavnatým slovenským jazykom a aj dvoma nábojmi: gramatickým a etickým. Bude teda reč o pomocných slovesách – pliage radostného dneška nášho národa. Bude o nich reč preto, že práve v nich vidím ďalšie životné nebezpečenstvo pre vás – Slovákov doma i v zahraničí.

Tak teda – v čom je vaša bieda?

Bieda je v opytovacej forme zdanlivo bezvýznamného pomocného slovesa môcť. Častejšia otázka v radostnom dnešku totiž znie: „Môže byť?“ a Slovák na ňu odpovedá bez rozmýšľania: „Môže.“ Nikomu z vás už ani len nenapadne, že na vašej kladnej odpovedi je založená surová zlodejina vo veľkom ako aj otrocké vzťahy Slováka k Slovákov. Nikde na svete v žiadnom spoločenskom systéme neokráda brat brata tak surovo a bezostyšne ako na Slovensku. A Slovák sa tvári

po okradnutí spokojne – ako keby mu zlodej urobil dobre. Život ma už dávno odnaučil balamutiť, a preto píšem vecne a konkrétne.

Ráno si pýta Slovák v mäsiarstve 20 deka salámy. Slovák-mäsiar hodí na váhu salámu a zvolá: „Môže byť?“ Váha ukazuje sekundôčku buď 23, alebo 25, alebo 22 deka. Všetko možné, len nie presne 20 deka. A Slovák-kupec odvetí: „Môže.“ Slovák-mäsiar hodí sumu, ktorú mu hlava vypočítala rýchlejšie ako japonský počítač. Nečudo – veď sme mladý národ. Myslenie je britké, čerstvé, skrátka – nové myslenie.

A takto sa ozýva otázka „Môže byť?“ od rána do večera po celom hrdinskom Slovensku nielen v mäsiarstvach, ale aj v kaderníctvach, na ministerstvách, na stavbách i v márniciach. Odpoveďou je vždy ono zhovievavé „môže“ bez rozmýšľania.

„Môže byť?“ – prihodí vám ku knižke brožúru.

„Môže byť?“ – prihodí vám k ruži narcis.

„Môže byť?“ – prihodí vám k pohrebnej piesni recitátora.

„Môže byť?“ – prihodí vám k zájazdu exkurziu do bane.

Môže byť?“ – prihodí vám k funkcii dcéru.

Môže. Môže. Môže.

Slovák sa pýta naisto. Vie, že mu Slovák nepovie: „Nemôže.“ Vie, že by to bolo pod jeho úroveň. Ja som Slovák – ty si Slovák, netreba

nám pri odpovedi rozmýšľať. Iné by bolo, keby sa pýtal Čech. Ten má vždy čosi za lubom. Spomeniem len tak úchytkom kutnohorský dekrét z roku 1409. Čo to bola za nevídaná prefíkanosť. A tak ďalej, a tak ďalej.

Ale v tej kladnej odpovedi na pomocné sloveso „Môže byť?“ je vaša bieda, milí Slováci. Najprv, keď som vás začal ako národovedec sledovať, som si myslel, že odpovedať bez rozmýšľania je u vás akási momentálna móda. Bola to chybná hypotéza. Odpovedať bez rozmýšľania je slovenská povahová vlastnosť. Dlhو som sa domnieval, že Slovák odpovedá bez rozmýšľania kladne z pohodlnosti – poetickejšie zo „zápečníctva“. Ale nie.

Slovák odpovedá bez rozmýšľania kladne z aristokratizmu, ktorý má v krvi ešte od kupca Sama. Odpovedá kladne s akýmsi aristokratickým nadhľadom. Ako keď veľmož sluhovi milostivo a dobrotivo dovolí zdvorilú otázku „Môže byť?“, ale vôbec ho nepočúva. Ako keď má veľmož plné pivnice dobrého vína a keď mu sluha dá ochutnať za pohárik a pýta sa „Môže byť?“

Všetko víno vo veľmožových pivniciach je predsa dobré. Sluhova otázka je len zdvorilá floskula. Odpoveď je aristokratická floskula „Môže.“ Slovák si privlastnil aristokratickú floskulu a myslí si, že to tak má byť. Nech vidí ten úbožiak sluha, kupec, taxikár, že on má vzne-

šenejšie starosti ako rozmýšľať, ako odpovedať na hlúpu otázku „Môže byť?“

Nuž a toto je to životné nebezpečenstvo, ktoré na vás, milí Slováci, číha v pomocnom slovese. Slovák-zbojník s vašou odpoveďou ráta. Na tom to má založené. Pozná aristokratov a ich chůtky. Na otázku „Môže byť?“ čaká odpoveď „Môže.“ Skúste raz odpovedať – len tak zo žartu – „Nemôže.“

Zbojník stratí reč. Nebodaj sa chytí za srdce a roztrhne mu to zadnú stenu tohto dnes už legendárneho svalu. Hneď by prestal zbíjať. Za to vám ručím. Skúsil som to. Pred časom som navštívil s tromi-štyrmi národnými umelcami vináreň. Nadránom sme tam boli bez titulov len ja a zbojník v smokingu. Ostatní všetci s titulmi. Kvalitná zábava, samý smiech. Zbojník v smokingu položil na stôl účet na tanieriku:

– Môže byť?

– Nemôže! – zvolal som. Potom som nahlas prepočítal účet. Chcel nás ozbíjať spakruky o vyše sto korún. Prestal zbíjať, umúdril sa, aj keď mu to zadnú stenu neroztrhlo. Od hnevu ho šlo roztrhať. Aj národní umelci zväžneli a pustili sa do mňa: „Čo preratúvaš? Čo si čechúň či čo? Že ti hanba nie je!!!“ Sám neviem, čo sa to so mnou porobilo. Kto to kedy videl žartovať na účet Slovákov? Aj k doktorovi som po tej noci zašiel. „Môže byť?“ otrčil mi pred oči liek.

„Môže.“ Odvetil som ako aristokrat. Veď som predsa jeden z vás, milí Slováci. Nebojte sa. Mám ja všetky vaše povahové vlastnosti a črty. Nevymykám sa.

Nuž, ale aká je pravda?

Pravda je taká, že by ste sa mali dostať z toho vášho vrodeneho aristokratizmu a začať odpovedať nie bez rozmýšľania, ale s rozmýšľaním!

Lebo okrem pomocných slovies sú tu napokon aj také predložky. Vezmite si takú otázku: „Kto je za?“ Aristokrat na ňu ani neodpovedá, stačí mu len ledabolo zdvihnúť ruku a svojím zarytým aristokratizmom v tom momente mykne celý národ na scestie.

Nuž a o to mi v tomto dnešnom príhovore – varovaní išlo. Aby sme šli rovnou cestou k cieľu, ktorým je poctivá mravčia práca na národa roli dedičnej, či už v etike, alebo gramatike.

Moji milí Slováci!

Prihovoril som sa vám ako aristokrat k aristokratom. Dúfam, že ma nesklamete.

Servus.

Nech žije naša slavistika a z nej najmä naša slávna elastická gramatika!

Július Satinský, národovec, čestný člen slovenskej arachnologickej spoločnosti, ako aj ctiteľ slovenského kompozičného šachu

O PRÍSLOVIACH A POREKADLÁCH

Moji milí Slováci,
nestačím sa čudovať, čo všetko ste si stihli za stáročia svojho jestvovania pod Tatrami nahonobiť. Veľmi správne ste odhadli, že netreba honobiť kolónie, zlato, striebro, drahokamy a polostrovy. Dali ste sa na honobenie ľudových prísloví a porekadiel. Doplna ste nimi naplnili studnicu národnej múdrosti. Ale keďže som pevne odhodlaný varovať vás pred nebezpečenstvami, ktoré vášmu národu hrozia, musím vám vyjaviť, že sú medzi tými zrnkami múdrosti aj plevy! Otvorte studnicu občas a preberte si pravdivosť a múdrosť svojich prísloví a porekadiel. Podľa podaktorých správať sa by bolo riskantné a zbytočné. Nebudem chodiť okolo horúcej kaše.

„Viac hláv – viac rozumu“ je napríklad vyslovená hlúposť. Je to lož. Keď sa zídu traja-štyria hlaváči, to ešte neznamená, že keď k nim pribudne piaty, pribudne aj piaty rozum. Jestvujú totiž aj hlavy duté, prázdne, v ktorých po rozume ničo ani chýru, ani slychu. Majú ich na krku hlupáci. My máme na krku hlupákov. Keď sa tak poobzeráte okolo seba, musíte mi dať za prav-

du – nie je ich zanedbateľný počet! Škoda, že sa počet hlupákov raz za rok nezverejňuje, boli by sme múdrejší. Lenže, hlava je síce priestrelná, ale nie je priesvitná! Hlupák sa vie tváriť náramne múdro. Vie napísať aj tri strany o ničom, vie rozprávať tri hodiny o ničom. Vie aj mlčať o ničom.

A hlavne: veselo a bodro šermuje so slovenským ľudovým porekadlom „Viac hláv – viac rozumu“. Vraj to tvrdí ľud. Mne sa nepáči, že slovo človek má v slovenčine dve jednotné čísla: človek a ľud. Množné je len jedno: ľudia. Kto často používa slovo „ľud“, je mi podozrivý, že si ľudí chce získať pre svoju vec. Sú takí, ktorí sa mi snažia nahovoriť, aký je náš ľud pracovitý. Ja som ešte u nás pracovitý ľud nestretol. Možno človeka. Jedného, dvoch – ale že by bol pracovitý ľud? Porekadlo tvrdí: „Bez práce nie sú koláče!“ Ale to sa týka akurát tak slovenských škôlkarov, čo si „pečú“ koláče na detskom ihrisku. Pravda je taká, že práve bez práce sú tie najlepšie koláče! (Donedávna sme zdravili nahlas „Práci česť“ a v duchu sme si zamrmlali „... a robote pokoj!“)

Žili sme v štáte, ktorý povýšil zlodejnu na najideálnejší spôsob „pečenia koláčov“. A bola to taká nepísaná dohoda medzi zlodejmi: štát okráda mňa – ja okrádam štát. A išlo by to tak ešte dlhé roky, možno aj storočie. Išlo by to dolu kopcom – ale išlo. A do toho prišiel ten jemnučký